

a polgári iskolai oktatás tökéletesebbé tételéhez. Egyetlen kézimunka-tanár sem nélkülözheti.

Sz. L.

Magyar Művelődéstörténeti Kis-lexikon. Dr. Zsámbéki László középiskolai tanár, egyetemi tanársegéd összeállításában. Szeged 1937.

A történelmi órák régóta nélkülözött segédeszköze, mely tájékoztat minket a történelmi segédtudományok alapfogalmairól, tartalmazza a lényegesebb kútfők szakszerű ismertetését s a középkori latinság terminológiáját. Főleg a humán-tárgyak előtérbe lépése óta vált égetően szükségessé egy ilyen segéd-könyvnek a megjelenítése.

E mű szerzője nemcsak a magyar művelődéstörténeti kutatást könnyítette meg, hanem egyszersmind a történelemtanár iskolai tájékoztató munkáját is elősegítette.

Nincs olyan művelődéstörténeti vonatkozású kérdés, melyre kimerítő feleletet ne nyújtana a Kis-Lexikon.

(—)

Müller-Freienfels Richard: Kindheit und Jugend. Leipzig, 1937. 246 lap.

A szerző az előszóban megindokolja azt, hogy annyi gyermeklélektani kézikönyv után miért hozsájt egy újat utjára. E vallomásból kiderül, hogy könyve igen sok tekintetben különbözik az eddig megjelent gyermektanulmányoktól. A régi gyermeklélektanok legnagyobb része az emberi lelket, mint passzív mechanizmust értelmezte. M. műve ezekkel szemben igen fontos elvi különbségeket mutat. A mechanisztikus pszichológiai szemléletekkel ellentétben az emberi Én-t mint *aktív szerves egészet* fogja fel, mely *belső célratörékvés* alapján fejlődik. Mindig az egész életet tekinti s a lelkieken kívül a biológiai és szociális tényezőknek is nagy fontosságot tulajdonít. — Elméletének főbb alaptévi szempontjai: a fejlődést egységes, törvényszerű történésnek tekinti, hangsúlyozza a fejlődés állandóságát, mely nem zárja ki az egyes fejlődési szakaszok (fázisok) elkülöníthetőségét; az egyes szakaszok az előbbivel szemben nem metamorfózist, teljes átalakulást jelentenek, hanem „rétegeződést“. — Különböztet végül természeti hatások és kulturális hatások között, de óvakodik attól, hogy valamelyiknek a másik kárára nagyobb fontosságot tulajdonítson. Kiemeli az átöröklés fontosságát s rámutat arra, hogy a gyermek már bizonyos mértékben kialakult strukturával születik.

Tanulmánya kezdetén a gyermek kutatás rövid történeti áttekintését adja. A gyermeket a 19. század „fedezte fel.“ Az előbbi korok a gyermeket kiesinyített felnőttnek tekintették és so tekintetben féreismerték. Szerzőnk utal pl. a gyermekábrázolásokra, a gyermekruházatokra s arra a sajátos tényre, hogy igazi gyermekmeséskönyvek, vagy tankönyvek sokáig nem léteztek. A 19. század bár felfedezi a gyermeket, de romantizálja s ennek reakciójaképen a túlságos intellektualista irányzat kialakítja nem a valószínű, hanem a „laboratóriumi gyermeket.“ Hosszú idő kellett ahhoz, amíg a pszichológia a valószínű gyermekhez közeljutott s azt a maga sajátos alkatában értelmezte és magyarázta.

M. ismerteti a gyermek fejlődését a születéstől kezdve az ifjúkoron